

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

6. Торбас О. О., Завтур В. А. «Намібійські винятки» Міжнародного суду ООН у сфері кримінальної юстиції: проблеми застосовності. *Juris Europensis Scientia*. Випуск 1, 2024. 150 с.

Ключові слова: міжнародно-правове визнання *ad hoc*, Європейський суд з прав людини, концепція «Намібійських винятків», Консультативний висновок Міжнародного суду ООН.

Науковий керівник: доктор філософії в галузі міжнародного права, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Гребенюк Дмитро Олегович.

Пайда Юліанна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету адвокатури та антикорупційної діяльності

Національного університету «Одеська юридична академія»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ

Процедура мирного вирішення спорів передбачається міжнародно-правовими актами. Основними серед них можна виділити Статут ООН (1945р.), Першу Гаазьку конвенцію про мирне вирішення міжнародних спорів (1907р.), Загальний акт про мирне вирішення міжнародних спорів (1928р.) з поправками, які було внесено Генеральною Асамблеєю ООН 28 квітня 1949р., Декларація Організації Об'єднаних Націй (1988р.) про запобігання та усунення спорів і ситуацій, які можуть загрожувати міжнародному миру і безпеці, і про роль ООН в цій сфері, Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних спорів, яку було прийнято у рамках ООН 15 листопада 1982р., та деякі інші. Також, велику роль відіграє Довідник ООН з мирного розв'язування спорів між державами (1991р.), який базується на принципах, закріплених у Статуті ООН, і спрямований

на запобігання ескалації конфліктів через застосування сили. Вказані нормативно-правові акти надають державам рекомендації та інструменти для вирішення міжнародних конфліктів мирними засобами.

Міжнародний спір – це юридичний факт, констатація наявності якого вимагає від його учасників та інших зацікавлених суб'єктів міжнародного права реалізації принципу мирного вирішення міжнародних спорів. Спір характеризується наявністю конкретних розбіжностей між державами, котрі мають бути визнані (підтверджені) державами, в іншому випадку мова не йде про спір [1].

Міжнародний спір – це конфлікт між двома або більше державами щодо правових, політичних чи інших питань, які зачіпають їхні взаємні інтереси. Суб'єктами міжнародного спору є саме держави, міждержавні об'єднання або міжнародні організації. Міжнародний спір не стосується внутрішніх конфліктів чи суперечок між недержавними суб'єктами, хоча їхні наслідки можуть впливати на міжнародні відносини. Такий спір може мати серйозні наслідки для міжнародної безпеки та стабільності, спричиняючи ескалацію конфлікту на міждержавному рівні, залучення міжнародних організацій або інших держав для врегулювання.

Основними завданнями права міжнародної безпеки є: контроль за незастосуванням сили чи погрози силою; мирне регулювання міжнародних суперечок; притягнення до відповідальності держав за агресію; підтримка міжнародного миру та безпеки; підтримання принципу неподільності безпеки (безпека повинна бути однією для всіх та однаковою для всіх) [2].

Бажаним способом урегулювання міжнародних суперечностей передусім є їх розв'язання правовими засобами. Правові засоби врегулювання міжнародних суперечностей мають комплексний характер, включають низку взаємопов'язаних процесуальних дій, покликаних сформулювати якісне та неупереджене рішення. Обов'язок сторін – визнати ухвалене міжнародним органом рішення й виконати його [3].

Відповідно до Статуту ООН, всі держави зобов'язані вирішувати свої суперечки мирними засобами, для того, щоб не ставити під загрозу міжнародний мир та безпеку. Це положення є основою міжнародних відносин і закликає до використання таких методів, як переговори, медіація, арбітраж та судовий розгляд.

Стаття 1 Статуту ООН вказує головну мету Організації Об'єднаних Націй – «підтримувати міжнародний мир та безпеку». Так, у статті 33 Статуту ООН зазначається, що міжнародні конфлікти мають вирішуватись у мирний спосіб [4].

Вище згадані міжнародно-правові документи вказують такі мирні засоби вирішення міжнародних спорів як: переговори, посередництво, примирення, арбітраж, судовий розгляд, звернення до регіональних органів або угод.

Переговори – найбільш розповсюджений і прямий спосіб, де держави безпосередньо обговорюють конфлікт для досягнення згоди. Під час переговорів сторонам надається можливість викласти свої позиції, обмінятися інформацією та у результаті знайти компроміс як вирішення спору. Це діалог між сторонами, спрямований на досягнення взаємоприйнятного рішення. Учасники переговорного процесу мають повноваження, які дозволяють їм ефективно вести переговори та досягти мети самих переговорів. Без спеціальних повноважень переговори уповноважені вести глави держав, а також, як правило, міністри закордонних справ, глави дипломатичних представництв. За підсумками проведених переговорів сторони можуть обмінюватись нотами, підписувати протоколи чи закріплювати результати у будь-який інший спосіб, погоджений самими сторонами [5].

Види переговорів:

1. Прямі переговори – сторони ведуть переговори безпосередньо між собою.
2. Опосередковані переговори передбачають участь третьої сторони (посередник), яка допомагає сторонам досягти згоди.
3. Багатосторонні переговори – беруть участь кілька сторін.

Можна виділити переваги переговорів. По-перше, це конфіденційність, яка передбачає, що сторони можуть обговорювати конфліктні питання без

оприлюднення інформації. По-друге, гнучкість, оскільки переговори дозволяють сторонам змінювати свої позиції в процесі обговорення. По-третє, контроль: сторони самі контролюють процес переговорів і результат.

Посередництво – це процес, під час якого третя незалежна сторона (посередник) допомагає сторонам спору знайти спільну мову та досягти угоди. Сучасний приклад посередництва у міжнародних спорах – Нормандський формат. Це один із найяскравіших прикладів сучасного посередництва у вирішенні міжнародних конфліктів. Цей формат переговорів був створений у 2014 році для врегулювання конфлікту на сході України. Учасники формату: Україна, Російська Федерація, Німеччина, Франція. Німеччина та Франція виступили посередниками у цьому форматі. Їхньою основною метою було сприяти діалогу між Україною та Росією та досягти мирного врегулювання конфлікту на Донбасі. Хоча Нормандський формат дозволив досягти певних успіхів, таких як підписання Мінських угод, постійне припинення вогню та повне відведення важкого озброєння так і не було досягнуто. Російська Федерація неодноразово порушувала умови Мінських угод, що призвело до загострення конфлікту. Нормандський формат демонструє як переваги, так і обмеження посередництва у вирішенні міжнародних конфліктів. З одного боку, він дозволив запустити процес переговорів і досягти певних домовленостей. З іншого боку, повноцінне врегулювання конфлікту на Донбасі так і не було досягнуто через недобросовісну позицію однієї зі сторін.

Міжнародний арбітраж – це незалежний і конфіденційний спосіб вирішення спорів між суб'єктами міжнародного права, які виникають з міжнародних комерційних угод, інвестиційних договорів та інших міжнародних відносин. На відміну від державних судів, арбітраж дозволяє сторонам обрати нейтральний і незалежний орган для вирішення спору, що часто є більш привабливим варіантом для міжнародних компаній. Арбітражний суд – це не постійний орган, а орган, який утворений *ad hoc* (окремо для кожної справи). Судді для кожної справи вибираються із списку арбітрів, які призначає держава-учасниця Конвенції.

Регіональні механізми відіграють все більш важливу роль у вирішенні міжнародних спорів. Вони пропонують альтернативні шляхи врегулювання конфліктів, які можуть бути більш ефективними та адаптованими до специфіки регіону.

Регіональні організації: Європейський Союз, який має власні механізми вирішення спорів між державами-членами та між державами-членами та іншими суб'єктами міжнародного права; Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН): має механізми мирного врегулювання спорів між державами-членами.

Регіональні договори часто містять положення про мирне вирішення спорів між сторонами договору, також це економічні угоди, які можуть передбачати створення спеціальних органів для розгляду торгових спорів.

Звернення до регіональних органів є ефективним способом вирішення міжнародних спорів, особливо для країн, які є членами регіональних організацій. Однак, вибір відповідного механізму залежить від конкретних обставин спору та цілей сторін.

Отже, міжнародне право надає правову основу для мирного врегулювання конфліктів, визначаючи процедури та механізми їх вирішення. Мирне вирішення міжнародних спорів є невід'ємною частиною сучасних міжнародних відносин і є ключовим фактором для забезпечення стабільності та безпеки у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Хрідочкін А. В. Міжнародний спір: поняття та способи вирішення. *Секція 4. Конституційне право; муніципальне право*, С. 194.
2. Рябокін О. М. Правові основи забезпечення безпеки в міжнародному праві. *Ірпінський юридичний часопис*, 3 (16), 2024, 360-369.
3. Чухрай Н. Специфіка міжнародних конфліктів у контексті їх правового регулювання. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, (2 (16)), 2023, С. 77-91.
4. Статут ООН. 1945. URL : https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf

5. Степаненко К.В. Конспект лекцій з дисципліни «Міжнародне публічне право». 2019р. С.169-183. URL : <https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kzpd/117.3.pdf>

Ключові слова: міжнародний спір, способи мирного вирішення міжнародних конфліктів, переговори, міжнародний арбітраж, договори.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Мануїлова Катерина Вікторівна.

Плавніцька Каріна Русланівна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМАТИКА ДЕЛІМІТАЦІЇ КОНТИНЕНТАЛЬНОГО ШЕЛЬФУ В ЧОРНОМУ МОРІ

Актуальність дослідження проблематики делімітації континентального шельфу в Чорному морі зумовлена зростаючим значенням цього регіону для прибережних держав та міжнародної спільноти загалом.

Ресурси континентального шельфу, зокрема енергетичні, мають стратегічне значення, що підвищує інтерес держав до розмежування зон юрисдикції відповідно до міжнародного права. Конфлікти щодо кордонів морських просторів створюють напруженість між сусідніми країнами та можуть стати джерелом політичних, економічних та екологічних викликів. У цьому контексті дослідження правових механізмів делімітації шельфу набуває особливої важливості, оскільки сприяє мирному врегулюванню спорів та забезпеченню сталого використання морських ресурсів у Чорному морі [1].

«НАМІБІЙСЬКІ ВИНЯТКИ» ЯК ФОРМА ВИЗНАННЯ АД НОС В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	360
Пайда Юліанна	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ.....	364
Плавніцька Каріна Русланівна	
ПРОБЛЕМАТИКА ДЕЛІМІТАЦІЇ КОНТИНЕНТАЛЬНОГО ШЕЛЬФУ В ЧОРНОМУ МОРІ.....	369
Чернов Олександр Миколайович	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СПОРІВ МІЖНАРОДНИМ СУДОМ ООН.....	373
СЕКЦІЯ № 12. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО.....	377
Журавська Аліна Олександрівна	
ПРОБЛЕМАТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ ТА МАЙНОВИХ ПРАВ ПОДРУЖЖЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	377
Мамедова Айан Фізулі кизи	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН.....	380
Омельченко Анна Сергіївна	
КОЛІЗІЙНІ АСПЕКТИ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	384
Сень Дар'я Романівна	
ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ УСКЛАДНЕНЕ ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ В УКРАЇНІ.....	388
Храмченкова Марія Вадимівна	
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ПРАВА В НАЦІОНАЛЬНИХ СУДАХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	392
СЕКЦІЯ № 13. ВІДНОСИНИ УКРАЇНА – ЄС.....	396
Власюк Анастасія Вадимівна та Даниш Аліна Віталівна	
СПІВРОБІТНИЦТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	396
Воробйов Олег Геннадійович	
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС.....	400
Гресько Богдана Юріївна	
СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ В КОНТЕКСТІ АГРЕСІЇ РФ.....	403